Ч. 53 (11.394). Львів, неділя 10. березня 1929. „Opłata pocztowa uiszczona ryczałtem". Рік XLVII.

ДІЛО

ВИХОДИТЬ ЩОДНЯ РАНО

РЕДАКЦІЯ І АДМІНІСТРАЦІЯ: Львів, Ринок ч. 10, II. пов. — Конто почт. щадн. 143.322. — Адреса для телеграм: „Діло", Львів. — Гол. Редактор приймає від 11—12 год. перед полуднем. Рукописів не звертається.

ПЕРЕДПЛАТА: М. сячно: в краю 5·00 зол. — За границею: В Америці 1 долар, Франції, Голяндії, Бельгії 20 фр. фр., Італії 7·50 зл., Німеччині 7·50 зл., Швайцарії 5 шв. фр., Чехословаччині 20 ч. к., Румунії 150 леїв, Болгарії 7·50 зл., Австрії 7·50 зл. — Зміна адреси 1 зол.

Телеф. Редакції 29-41. „ Друкарні 29-26. — В СПРАВІ ОГОЛОШЕНЬ ЗВЕРТАТИСЯ ДО АДМІНІСТРАЦІЇ. ЦІНА ОДНОГО ПРИМІРНИКА 25 сот.

Лякаються світла.

Львів, дня 9. березня 1929.

I.

Мабуть Маккіявелі висловився про дипльомата в той спосіб, що у нього слова істнують на те, щоби закрити свої думки. Те сформулування ролі дипльомата ще з більшим правом можна приноровити до міжнародньої, наскрізь і виключно дипльоматичної установи, відомої під назвою: Союзу Народів чи Ліґи Націй. Поминаємо те, що ця установа не є ніяким союзом народів, тільки ліґою більшої частини держав з поділом на упривілейованих (великі держави) і толєрованих (малі й середні держави) — наскільки вони не йдуть у хвості великодержав.

Союз Народів повстав в добі проголошення явности дипльоматії, і тому найважніші постанови цеї установи є вислідом позакулісових розмов і тайних порозумінь. За десять літ свого істнування Ліґа Націй не розвязала ані одної проблеми більшого розміру. Справа Льокарна, репарацій, пакту Келльоґа, розвязка римського питання — словом: усі важливіші акти міжнародного значіння повоєнної доби були довершені в цілому обемі або в значній мірі поза Ліґою Націй. По суті Союз Народів є нічим іншим, тільки з деякими змінами продовженням воєнної антанти, в якому інші держави (невтральні й Німеччина) по суті є лише обсерваторами. В тому характері Ліґа Націй є заздрим сторожем воєнних здобутків антанти, накинених побідниками мирових трактатів і витворених ними граничних стовпів. В тому розумінні, в розумінні трактатового насилля Ліґа Націй стоїть на сторожі мира, себ-то на сторожі еґоїстичних здобутків своїх і своїх підданців. На тому починається й кінчається сумна роля Ліґи Націй. Сесії її органів (Ради й Заг. Зібрання) служать тільки покришкою, під якою скривається тайна, закулісова дипльоматія в своїх власних, еґоїстичних справах. Крилаті слова й шліфовані думки, перетикані — часом роздрібною ідеалістичною фразеольоґією, а часом великопанським цинізмом, — є тільки піском, киданим у вічі наївних. Бо Ліґа Націй є нічим іншим, тільки тим збірним, себ-то скондензованим маккіявельським дипльоматом, який за гарними й нібито щирими словами скриває інші думки й інші наміри.

Цій то установі віддано дбайливість, офіційно: охорону національних меншостей. Вірніше кажучи: не віддано, а самі творці трактату на спілку з державцями нац. меншостей, сб-то з постійно обвинувачуваними, віддали собі „охорону" нац. меншостей. Є це справжній, наявний і глумливий дивогляд, що фактично обвинувачувані і пізвані на спілку зі своїми протекторами розглядають справу позовників і рішають про своє обвинувачування, себ-то переходять до денного порядку над справою гноблених народів чи їх частин. Така процедура в міжнародньому „судівництві" є перекресленням і цинічним викривленням самих основ судівництва.

Представник Канади Дандюран і репрезентант Німеччини мін. Штреземан постановили були витягнути справу меншостей з трясовини дотеперішньої процедури та на основі дійсного положення гноблених дати їм належну охорону. Бо й справді незрозумілим мусить бути для кожного визнавця принципів правди й справедливости, чому одні народи чи їх частини у висліді світової війни (як от чехи зі словаками, хорвати, словінці, литовці, естонці, латвійці, фінляндці, ромуни і т. і.) мають купатися в сонці повної свободи й державної незалежности, а інші (українці, білоруси, частинно німці, македонці) мусять резиґнувати навіть з останків тих прав, які вони вже здобули були перед війною? Цікаво, що ця проблема не має доступу до закаменілої свідомости „сторожів меншостевих прав".

В своїй знаменитій промові мін. Штреземан звернув увагу на національну (т. зв. меншостеву) проблему, ставлячи питання, чи взагалі охорона меншостей є виконувана Ліґою Націй?

„Меншостеві трактати — говорив він — зови змагали до того, щоби населенню, [illegible]му до держав з іншою національною більшістю, дати певність, що воно буде забезпечене й боронене перед усякими небезпеками несправедливого трактування й утиску та тим чином улекшити йому зжиття з новим положенням".

Так ставлено справу в 1920 р., в добі підписування меншостевих трактатів. Пять літ пізніше зявилася нова теорія, теорія асиміляційна Мелльо-Франка, щоби постанови про охорону меншостей трактувати як перехідну систему на час, заки ті меншости проковтнуть більшости. З появою такого погляду не можна погодитися.

У висліді своїх обосновань мін. Штреземан і Дандюран виставили тези, щоби створити постійну меншостеву комісію, зложену з усіх членів Ради та щоби її праця була явною. Колиб збережено дотеперішній Комітет Трьох, то слід перевести явність його праць шляхом предкладання їх його звідомлень пленумові Ліґи та оголошування їх в урядовому орґані Ліґи. Праця комісії чи Комітету Трьох не лише повинна бути явною, але й всесторонньою шляхом засягання інформацій і пояснень в справі жалоб від представників заінтересованих меншостей. Вкінці в полагоді меншостевих жалоб повинні брати участь також представники тих країн, що остають у звязках з відповідними меншостями, себ-то одноплемінці. Правда, теперішні пани положення, ті самі, які всюди підтримували ірреденту, лякаються, щоби звязки з державними одноплемінцями не підсилили ірредентистичних настроїв зі зовні. „Не думаю, — говорив Штреземан — щоби стан, у якому живемо, устійнив на вічні часи істнуючий порядок річей, а виразне підтвердження того добачую в статуті Ліґи".

На парляментарній арені.

Управильнення гіпотечного стану нерухомостей, набутих при парцеляції.

В четвер 7. ц. м. відбулося засідання *комісії земельних реформ в справі* урядового проекту закона про управильнення гіпотечного стану нерухомостей відданих при парцеляції в посідання набувців на обшарі воєвідств: краківського, львівського, станиславівського і тернопільського перед днем 9. січня 1926 р. Реферував пос. Камінський (Б.В.). В загальній дискусії промовляв *пос. д-р Степан Баран*, освітлюючи цілість предложеного проекту з правної точки і з точки інтересів селянської людности, застерігаючи собі внесення подрібних поправок при спеціяльній дискусії. Метою закона є допомогти в якнайкоротшому часі набувцям парцеляційних наділів, щоби вони стали гіпотечними власниками набутих наділів і то з правила без обтяження, яке тяжіло на розпарцельованій більшій власности. У великій скількости випадків парцелянти в Галичині (закон відноситься тільки до Галичини), що набули землю при парцеляції ще в р. р. 1920 до 1926, не є табулярними власниками набутих наділів з великою для себе школою, а давні властителі з ріжних причин не хотять перенести власности на набувців. Головно жадають вони часто доплати або вальоризації — нераз протизаконно — і селяни є безрадні. Не рідко приходять нові обтяження, бо набутих парцель не виділено з первісної табулі при окружному суді і вірителі давного властителя обтяжували і ґрунти, що їх давно набули, заплатили і взяли в посідання селяни парцелянти. Тепер те все мається скінчити. На внесення інтересованих — отже і парцелянтів — окр. уряд земельний ставить внесок в суді (окружному або повітовому) у тому, що веде книги ґрунтові набутих парцель і суд цей внесок сейчас апробує на поділ парцель, їх евентуальне перенесення з великої до малої табулі, утворення з них при повітовому суді нового виказу гіпотечного, або дописання їх до старого виказу набувця і заінтабульовання його як власника. Справу переводить суд (окружний або повітовий й відповідно до цього, де знаходиться куплена парцеля) в поступованні подібному до неспірного і від ухвал суду гіпотечного є тільки одна інстанція, усталює річеві тягарі і вірительности, по можности набуті парцелі від них звільняє, коли остала ще частина непродана давної власности, або означує їх висоту і викуп й усталює рештуючу ціну купна і евентуально вальоризацію окремою судовою ухвалою. Також дуже важне, що від хвилі, коли ввійде в життя згаданий закон, давні властителі не зможуть шляхом судового процесу, що тепер часто лучалося, жадати розвязання умови і віддання посідання, коли парцелянт не заплатив цілої ціни купна. Взагалі доброю стороною проекту є те, що ухиляє адміністраційне поступовання (земельні уряди) в повищій справі, віддаючи всі рішення судови і стараючися про те, щоби набувець одержав свій наділ по можности зовсім чистий від тягарів і то як найскорше на гіпотечну власність.

Належить також згадати постанову арт. 13. уст. 3. проекту про усталення вартости і викуп примусовий чинитьб і даний на річ монастирів, церков і священиків (право побору дров в натурі, вільне мливо, метне, проскурне і т. д.), яке декуди побирають і наші священики, особливо в перемиській епархії, а також і декуди в інших. Цю справу управильнює галицький краєвий закон з 27 травня 1873 В. з. кр. ч. 253, що передбачує примусовий викуп після пересічної ціни від р. 1859 до 1870. На основі проекту на домагання кожної інтересованої сторони висоту викупу усталює суд після пересічної ціни до року від 1917 до 1928 р.

Ті всі важніші для нашого населення постанови обговорив і освітлив у своїй промові пос. д-р Баран, зазначуючи, що на загал проект є добрий, що належить до рідких випадків у польському законодавстві і в інтересі селянської людности повинен вскорі як закон війти в життя.

Безпосередньо після промови пос. д-ра Барана забрав голос делеґат уряду директор правного виділу мін. земельних реформ д-р Лонцький, виясньюючи у довшому виводі деякі правні сумніви і застереження відносно проекту у промові пос. д-ра Барана. Дальша дискусія тревала вже коротко, бо порішено перевести дискусію спеціяльну і повзяти рішення на спільному засіданні комісії земельних реформ і комісії правничої, що відбудеться мабуть вже у слідуючому тижні по порозумінні предсідників обох комісій.

Слідуюче засідання повного сойму відбудеться в середу 13. ц. м. в 4 год. попол.

Українські професори на польських університетах.

Дві нові катедри у Варшаві.

В останньому місяці відбулися на варшавськім університеті інавґураційні виклади двох нових професорів-українців.

Дня 30. січня була інавґурація *д-ра Мирона Кордуби*, покликаного (зі Львова) до викладання історії України на гуманістичному факультеті. Нового професора привітав декан факультету Марцелі Гандельсман. Він зазначив, що факультет покликав отсе другу наукову силу для українознавства, зовсім не бажаючи цим пересуджувати питання про місце осідку майбутнього українського університету в Польщі; відтак підкреслив дотеперішні наукові заслуги проф. Кордуби, особливо у дослідах над Хмельниччиною, історичною географією і топоґрафічною номенклятурою. Проф. Кордуба подякував за привіт, зазначаючи з притиском, що варшавський університет, перший із польських університетів відчув потребу втягнути у сферу своїх дисциплін також і українську історію, без знання котрої, як це висказав Длуґош, неможливе ґрунтовне зрозуміння польської історії. Опісля виголосив виклад п. н. „Найновіші теорії про початок Руси". Тут обговорив праці, які на цю тему появилися за останні роки, а саме акад. Ростовцева, проф. Пархоменка, Вол. Мошіна, П. Смірнова, д-ра Карла Фріцлера і Г. М. Барата; особливо основно проаналізував студію проф. Смірнова „Волжський шлях і стародавні Руси", що мин. року появилася у виданнях Укр. Акад. Наук, відкидаючи його тезу про істнування руського характеру над середущою Волгою в VIII. і початках IX. ст.

Дня 1. березня п. р. відбулася на томуж варшавському університеті інавгурація *проф. Василя Біднова*, покликаного (з Праги) до викладання історії східної церкви на православному теольогічному факультеті. Його витав ректор університету проф. Ґуст. Пшихоцький, котрий є заразом деканом правосл. теольогії, подаючи докладний життєпис нового професора й його наукові праці. Вже перед війною спершу Київський Університет, опісля Харківський вибирали п. В. Біднова своїм доцентом, але царський уряд оба рази відмовив затвердження вибору з політичних причин, так, що проф. В. Біднов аж після розпаду Росії діждався катедри на університеті в Камянці Подільському, де згодом став теж деканом. Проф Біднов викладав про розвій історіографії східньої зокрема української церкви, котрому численно зібрана публика (серед неї й митрополит Діонізій) прислухувалася з увагою. На жаль, мусів викладати у мові (польській), яка досіль була йому зовсім чужа й незнайома; це спутувало прелеґента по ногах і руках і робило його виклад місцями важко зрозумілим. Це будьщобудь неабияка аномалія вести виклади у польській мові на факультеті православної теольогії, звідки мають виходити священики для українського населення; цю аномалію використовують деякі чорносотенні московські професори того факультету, викладаючи дітям українського села, які мають вернути духовниками між український люд, теольогію по — московськи!

Тепер перебувають при Варшавському Університеті такі професори-українці: а) на гуманістичному факультеті: 1) д-р Степан Балей до психольоґії виховування; 2) д-р Мирон Кордуба — до історії України, 3) д-р Роман Смаль-Стоцький — до української фільольоґії; б) на правосл. теольогічному факультеті: 4) Василь Біднов — до історії східної церкви, 5) Олександер Лотоцький — до історії славянських церков; 6) Іван Огієнко — до церковно-славянської мови, і 7) лектор Павло Зайцев — до української мови.

Крім цього *у Кракові* викладають: 1) д-р Іван Зілинський українську діялектольоґію, 2) Богдан Лепкий — історію українського письменства, 3) д-р Степан Томашівський — історію і 4) д-р Кубійович — ґеографію Східньої Европи. У краківській Гірничій Акад.: проф. Фещенко-Чопівський. На університеті у *Вильні:* д-р Панейко є доцентом політичного права, — загалом дванацять українських учених є зайнятих при трьох польських університетах поза українською етнографічною територією. Цілий ряд колишніх професорів і доцентів львівського та черновецького університетів або скитається за кордоном (Ф. Колесса, Ст. Смаль-Стоцький, Сімович) або сидить у Львові (Студинський, Свєнціцький, Вергановський); у Науковому Товаристві Шевченка, у Праському Університеті, Подєбрадській Господарській Академії, берлінському Науковому Інституті — не рахуючи наукових установ на Рад. Україні.

З науковими працями виступили вчені, які булиб першорядними силами у будь-якому фахово-европейському університеті — однак *львівський* університет не має приміщення ані для одного з них, а „справа українського університету в Польщі все ще не дозріла"...

Т. Ґ. Масарик.

Свято президента Чехословаччини.

В дні 7. ц. м. святкував президент чехословацької республики Т. Ґ. Масарик, один з найбільших живучих европейських і світових політиків-фільософів, тричі по черзі вибираний президентом чсл. держави, якого нарід називає слушно своїм освободителем і батьком, 79-і роковини своїх уродин. Роковини ці святкував він у повнім здоровлю своїх фізичних і умових сил — серед ентузіязму найширших кругів населення, що окружає його особу не тільки найглибшою пошаною, але й справді щирою любовю.

Проф. Тома Масарик був не тільки основоположником чеського реалістичного напряму в науці, фільософії й політиці, але також провідником чеського революційного руху проти давньої австро-угорської монархії. Він нераз повторяв, що Австрія, якщо не буде справедлива, не вдержиться і мусить розвалитися. Його пророчі слова злійснилися доволі скоро в цілій основі. Австрія розлетілася у наслідку програної світової війни. Причинилася до того й широка акція проф. Масарика в часі війни.

Масарик як посол до австрійського парляменту виступав кілька разів в обороні галицьких українців і їх прав. Відсма з того часу є його довша промова у віденському парляменті проти польської шляхти і її екстермінаційної політики супроти нашого народу в Галичині. Був він теж одним з головних бесідників на вічу поступового студентства в Празі перед війною, де промовляв за заснуванням українського університету у Львові. Розумів він добре також емансипаційні змагання нашого народу в б. російській імперії, будучи рішучим противником царату і його політики. Цьому свому розумінню дав він вислів у своїй великій праці про Росію і в своїх споминах з часу світової війни.

В короткій замітці нема місця на характеристику Масарика як людини й політика, тимбільше на характеристику його як ученого-фільософа. Завначимо тільки, що він завсіди й послідовно стояв на становищі, що держава не сміє мати інших, як тільки моральні цілі і старатися їх осягнути тільки моральними засобами. Цей високо-моральний принцип у політиці присвічує йому й досьогодня, і коли щось у Чехословаччині (прим. на Закарпатті) не йде впарі з цим принціпом, то це не його вина, а вина орґанів місцевої вл.

През. Масарик високоморальний як людина, як фільсоф і як політик. Ця його мораль і величезний авторитет довели до збудування чехословацької держави, на цих принціпах і базується розвиток незалежної Чехословаччини під його розумною кермою. Цим принціпам народи Чехословаччини завдячують свій розвиток, поступ і добробут.

На переломі.

„Союз Підкарпатських Українських Студентів" про національне питання на Закарпатті.

Ми дістали з Праги звіт із загальних зборів „Союзу Підкарпатських Українських Студентів" разом з принятими на тих зборах постановами про національне питання на Закарпатті із проханням, щоби їх опублікувти в нашому щоденнику. З технічних причин не можемо опублікувати надісланих постанов у цілости. Та всеж постараемося бодай у скороченому виді познайомити з ними наш широкий загал, бо постанови ці з уваги на зміст вважаємо переломовими. Українське студентство Закарпаття ставить у них національне питання дуже ясно та прямолінійно. Воно протиставиться там гостро всім тим чинникам та групам, що не бачать в нашому народі на Закарпатті нічого іншого над пригожий і придатний для денаціоналізаційних експериментів матеріял.

Загальні збори Т-ва відбулися в Празі 10. лютого ц. р. По рефераті студ. Павла Дубровського про національне питання приняли збори цілий ряд постанов, в яких стверджують між іншим, що „українське населення Закарпаття є в тяжкому національному, культурному й економічному поневоленні" завдяки неволенню його пануючою нацією ЧСР. На Закарпатті йде насильна денаціоналізація українського населення при допомозі чехізації, русифікації та т. зв. русинізації. Попри безпосередню чехізацію та попри підтримку русифікації урядовий апарат Закарпаття намагається ще витворити із закарпатського українського населення окремий т. зв. русинський народець, щось в роді ні то українського, ні російського, ні словацького народу та зробити потім з нього складову частину чеського народу. В тому криється причина і того великого

Д-р ЛУКА ЛУЦІВ.

Ф. Корш про Т. Шевченка.

(З нагоди Шевченківських роковин).

Багато чужинців писало про Т. Шевченка, та мало хто з них вніс щось нового в розуміння творчости автора „Кобзаря". І нічого тут дивного, бо чужинний критик дуже часто сповняє тільки інформативно-пропаґандистичне завдання і за це йому належиться дяка, якщо тільки висновки його праці не відбігають далеко від обєктивности. Автор найбільшої праці про Шевченка, шведський професор А. Єнзен, таки просто заявив на вступі до своєї книги про „Кобзаря", що для українців не багато нового знайдеться в цій праці.

Не з такого заложення виходив Ол. Дорошкевич у своїй розвідці в „Червоному Шляху", Харків 1924, під заголовком „Шевченко й критика". Ми не думаємо спинятися над тією, досить хаотичною, як це оцінила критика, розвідкою Дорошкевича. Нас зацікавило тільки те місце названої розвідки, де говориться про статтю Федора Корша, відомого московського академика, прихильника українців, який у 1905 році був головою „Комісії в справі зміни утисків українського друкованого слова". Стаття ця — це промова академика на святі 50-ліття смерти Т. Шевченка, яке влаштувала для українського поета білокамінна Москва. (В столиці України не вільно було згадувати імени найбільшого її сина!). Промова ця друкувалася в ювилейному збірнику під заг. „Шевченко серед поетів славянства"; Б. Лепкий передрукував її в І. т. „Повного видання творів Т. Шевченка", Київ-Ляйпціґ. ст. 496—513, звідки й ми нею користуємося.

Автор на вступі заявляє, що йому „випало виясните місце Шевченка в ряді славянських поетів". Тому, що український поет „змалював у своїх творах українців, думки, спочуття і сподівання свойого народу", треба згадати, „що таке цей народ". Автор бачить ось такі „видатні риси українців", які, „вкупі взяті", можуть бути використувані для характеристики Шевченка: 1) „посильне шукання ідеалу", 2) романтизм і 3) індивідуалізм. Автор „Кобзаря" „являеться иначе вістником внутрішнього життя свого народу".

Щож торкається головної тези назначеної автором, то „Шевченка, пише Корш з підкресленням, досить трудно порівняти з іншими поетами через те, що він уявляє собою обєднання з одного боку, рівнаючи, убогої освіти і недостатність розвитку розумового, а другого боку, безумовної ґеніяльности". І пізніше, замість говорити про відношення Шевченка до інших славянських поетів, Корш, як це вірно витикав йому Дорошкевич, розписався про те, що „Шевченкова освіта була вельми невелика", що те знання, яке український поет здобув на загально-освітніх курсах в академії, було „досить поверхове"; од його віршів, повторяє за Белінським, „оддає дьогтем". Одним словом, це „поет селянства", який у сюжетах не відступив майже ніколи від українського ґрунту*).

„До форми, по думці акад. Корша, ставився Шевченко досить недбало", „хоч мовою орудував не тільки як гарний знавець її, але і як ґеніяльний письменник".

По думці автора можна порівнювати Шевченка, з застереженням, з Міцкевичем, Пушкином і Прешерном. В дійсности спиняється Корш тільки над порівнанням з Пушкином, та й воно „може здаватися переборщене", бо автор „Онеґіна" „змальовує найбільш істотне своеї народности **зверху**, а Шевченко **знизу**". Хоч Пушкин „вітав по Анґлії, Франції, Еспанії, то все задержав руський склад ума". Шевченко 1) ніколи не виходив з рямок українського життя, 2) „він ніколи у своїх поезіях не малював інтеліґенції і тому між ними двома „мусить бути величезна ріжниця".

Спільне між Шевченком і Пушкином на гадку Корша є те, що вони обидва є „русскі люде" і що вони обидва ґенії. Московський академик повторяе змодифіковану метафору Словацького, що „Шевченко є также Божество, як і Пушкин, але пробуваюче на свойому особливому сонці".

*

Певно, що ті погляди Корша можуть викликувати негодування в українця, як це сталося з Дорошкевичем. Сьогодні після спеціяльних праць, ми знаємо, що невірна є думка московського академика про Шевченкову освіту (назватиб праці Айзенштока і В. Дорошенка) і форму в „Кобзарі" (студії акад. Ст. Смаль-Стоцького та Якубського). Неправда й те, що Шевченко не виходив у своїх творах поза межі України і не малював інтеліґентів (Гус, Сон, Неофіти, Марія, Посланіє). Ми й не ставили собі цілю виказувати невірности поглядів Корша, ми хочемо вказати, з якого джерела черпав свої відомости московський академик. Він хоч і дав своїй статті оригінальну назву, то одначе покористувався поглядами Кулішевого „Історичного оповідання", друкованого в „Хуторній поезії", Львів, 1882 р. (передрук VI. т. творів Куліша, Львів 1910).

Ми бачили, що Корш порівнував Шевченка тільки з Пушкином і то з застереженням. Куліш, пишучи „Історичне оповідання", був захоплений

*) При тім незрозумілим для нас, після повищого, є отсе речення Корша: „Шевченко писав по великоруськи прегарно, так літературно як людина що одержала систематичну освіту".

старання урядових чинників, щоби перешкодити природній гравітації нашого народу на Закарпатті до національно-культурного єднання з іншими українськими землями.

Втіх тих зпоміж закарпатських українців, що свідомо допомагають денаціоналізації українського населення на Закарпатті вважають збори зрадниками народу. Найвищим своїм завданням вважають вони працю над повною національною еманципацією українського населення на Закарпатті. Українське населення Закарпаття є, стверджують постанови, складовою частиною великого українського народу, що заселює Радянську Україну, Галичину, Волинь, Холмщину, Полісся, Підляша і Лемківщину, Буковину і Бесарабію та великі простори в межах Російської Федер. Рад. Республики. Населення цих територій має одну й ту саму мову, спільну історичну традицію, одну літературу й одну національну культуру. Закарпаття і східну частину Словаччини заселює абсолютна більшість українського населення, а тому й ця етнографічна територія є українською національною територією. Це признали компетентні в цих справах Академії Наук, і між ними й чеська.

Усім денаціоналізаторам, отже чехізаторам, русифікаторам, русинізаторам і словакізаторам виповідають резолюції безперервну й послідовну боротьбу, бо всі вони є ворогами не тільки нац.-культ. відродження українського населення на Закарпатті, але й відродження господарського. Зібрані студенти признаються, що й вони досі не виконували як слід обовязків супроти свого неволеного і прибитого нуждою народу на Закарпатті, бо не протиставилися денаціоналізаційному походові ворогів. Тепер, зірвавши ідейно з „русинством", постановляють усунути навіть всі зверхні його признаки, наприклад, у правописі та мові. Вони будуть придержуватися в письмі фонетики і правопису, ухваленого УАН. Всі свідомі та живі сили закарпатського українського населення закликають вони до співпраці над відродженням неволеного народу.

Крім того приняли ті самі збори протест проти заборони політичною владою Закарпаття видавати український журнал „Наша Земля". Коли німці, мадяри й поляки, що є національними меншостями на Закарпатті, мають змогу видавати свої журнали в рідній мові, то тільки українцям цього права відмовлено. Є це найяскравіший доказ тих практик гнету та неволення, якими послугуються на Закарпатті правлячі чинники пануючої нації, що недавно сама була неволеною. Протестуючи проти заборони видавати український літературний журнал, збори закликають все українське громадянство Ч. С. Р. і всіх українських земель, зокремаж студенство, щоби вони підтримали закарпатських студентів у початій боротьбі з національним гнетом на Закарпатті.

Накінець на внесення студ. Августина Штефегія загальні збори висунули домагання: а) введення української мови як обовязкового предмету до всіх (неукраїнських) середніх та вищих шкіл на Закарпатті; б) введення до всіх українських шкіл українських підручників, видавання яких треба доручити Педагогічному Т-ву Закарпаття; в) введення української мови до всіх урядів.

Збори звертаються з покликом до всіх культурних товариств і до т-ва „Просвіта" в Ужгороді, щоби зорганізували український культурно-національний конгрес Закарпаття, на якому все Закарпаття заманіфестувало би „свою свідому національно-культурну єдність та силу". „Союз Підкарпатських Українських Студентів" вже тепер зголошує своє приступлення до співпраці над скликанням такого конгресу.

Пушкином. Щастям для нього було гостити в „близького друга Пушкина, Плетньова, бо ніде так виразно і так любо не пахло Пушкином, як у господі в його найближчого друга". „Великим щастям для Куліша було й те, що він їхав простісінько до учителя і друга Пушкина, В. А. Жуковського". („Твори Куліша", т. VI, ст. 380, 382, 384). Куліш рівнож згадував про „такого-же великого генія слова, як і сам Шевченко".

Є в Куліша і те, що могло піддати заголовок Коршевої статті. Гарячий Куліш кличе до Шевченка:

„Зробишся, зробишся певно звіздою первої величини, і возсієш на кругозорі України, Росії, Польщі, цілої Славянщини, та й усього культурного світу". Куліш в „Історичному оповіданні" підкреслював, що катастрофа 1847 р. мала фатальний вплив на Шевченкове життя. Колиб не те, що „Шевченко, дорогою науки, зєднавсяб із Пушкином і те **руське единство**... покрепилосьби Шевченком іще більше, ніж самим Пушкином". Тому то, продовжає Куліш, **„перевага буде в Пушкина, а не в Шевченка"**. Є в Куліша і те, що „тепер ся мужича дитина стоїть **поруч дитини панської, поруч Пушкина**". „Усе чесне, усе благородне і високе умом у Росії іде слідом за Пушкином, так усе, що є істинно людського на Вкраїні, іде за стягом Шевченка", хоч обидва вони змалювали не одинаково передовиків і велитнів руського духа".

Гадаємо, що повищого досить того, щоби переконатися, що Корш писав свою промову на основі Кулішевого „Історичного оповідання". Тією залежністю належить пояснити похибки московського академика та її треба мати на вазі при оцінці статті „Шевченко серед поетів славянства".

Світова вистава в Шикаго.

Приготування до ґіґантської вистави. — Співучасть українців.

Шикаго святкуватиме в 1933 р. 100-ліття свого істнування і з цього приводу відбудеться в ньому світова вистава, яка образово покаже столітній розвиток і поступ цього великанського американського центра. Шикаго приготовляється вже від тепер до того, щоб ця вистава була дійсним показчиком сучасної культури й поступу на всіх ділянках людського життя.

Вже шикаґовська світова вистава з 1893 р. була великим, епохальним ділом; виставу цю описано як „ніколи незабутній образ". Одначе за той час Шикаго зросло незвичайно і його вистава в 1933 р. буде очевидно без порівнання більша, імпозантніша. Ініціятори її хочуть, щоб вона була тріюмфом не тільки самого Шикаґа, але й цілого світа, і щоб користь з неї мав цілий світ.

Вистава ця відбудеться на островах озера Мічіґен, що будуть злучені з містом валом, довгим на 6 анґлійських миль і широким на 500 стіп. Робота біля цього великанського валу вже в повному ході. Здовж того валу і на островах будуть здвигнені сотні виставових будинків, що творитимуть повну симфонію архітектури. Ці будівлі будуть виявом нових сил життя промислового, нових соціяльних відносин, нового, подивугідного розвитку в ділянці науки, винаходів, мистецтва і т. д.

Канали, що лучитимуть усі будинки з собою; три рухомі хідники для пішних на вулиці і на верхах будинків; окремі широкі дахи, на які злітатимуть гості, що приїдуть на виставу літаками; вульканічне освітлення цілої вистави; амфітеатр на кількасот тисяч осіб — все те передбачене в плянах виставового комітету. Крім того в часі вистави відбудуться олімпійські ігриша, ріжні зїзди, імпрези і т. д.

На шикаґовській виставі буде уладжений також спеціяльний український відділ, в якій то справі приїздив уже до старого краю шикаґовський адвокат Смук. Дуже бажано, щоб цей відділ був можливо повний і гідно репрезентував український нарід на цій світовій виставі.

Нова установа.

Кооператива українських землевласників, власників середньої посілости і хліборобів-священиків: „Союз Українських Хліборобів".

Дня 1. березня ц. р. відбулися установчі збори кооперативи „Союза Українських Хліборобів". В розбудові нашої хліборобської і кооперативної організації заснування цеї кооперативи має поважне значіння.

Поліпшення хліборобської продукції — це від цю пору питання, яким найбільше цікавиться загал нашого селянства. Дотеперішня праця Т-ва „Сільський Господар" та кооперативних організацій можуть під тим оглядом похвалитися великими успіхами. Село перебуває до певної міри революцію в розумінні інтензивности хліборобської продукції. Кожна нова книжка з царини хліборобства находить величезний попит, кожне нове питання находить велике заінтересування. Село надзвичайно бистро реагує на всяку ініціятивну думку про піднесення хліборобства. В цьому напрямі *домагання села більші* ніж організаційна і матеріяльна спромога наших установ *заспокоїти ці потреби*.

Постачання дрібного насіння, овочевих дерев, дорідної худоби, дробу і т. д., це ділянка, в якій наші організації здані майже виключно на чужі [illegible]. Нема у нас зорганізованих власних розсадників хліборобської культури, які є першою умовою піднесення хліборобства. Цю недостачу дуже зручно використовують чужі хліборобські організації, маючи до розпорядимости численні інтензивні господарства великої і середньої посілости, які таким чином стають фактичними доставцями запотребування села в цій ділянці. Дрібна селянська посілість, своїм розміром, способом господарювання та можливістю рентовности в догляднїй добі не в силі заповнити цеї недостачі хліборобської продукції.

Виповнити цю люку — це завдання, яке поставила собі за ціль новозаснована кооператива. Українська велика і середня власність не надто численна, та все таки число їх, як подав інж. Павликовський в своїй промові на зборах цеї кооперативи, виносить 252.

Зокрема ерекціональні господарства могли би при відповідній організації стати чинником піднесення хліборобської культури. Перебудова ерекціональних господарств стає особливо актуальною з огляду на постанови конкордату та парцеляцію частини ерекціональних земель.

На зборах явилися заступники землевласників, священства та селян. Зборами проводив о. Онишкевич. П. Мирон Луцький зясував дотеперішні заходи ініціяторів та ціль організації. Цілий ряд бесідників виказав потребу організації економічно найсильніших господарств та зясовував завдання і значіння такої організації. Особливо з кругів духовенства вказано на потребу ратування ерекціональних господарств з повсєнного занепаду та конечність раціональної і упорядкованої господарки на ерекціональних землях, як підстави матеріяльного істнування духовенства.

П. М. Малицький зі Шляхтинець звернув увагу на ролю, яку відіграє польський двір у сільському хліборобському житті українського села. Натомісць верства українських землевласників стоїть осторонь від праці над піднесенням хліборобства серед селянських мас, а ерекціональні господарства в своїм занепаді перестають бути тим, чим вони по части були в минувшині і чим вони повинні бути на будуче — практичними розсадниками новітньої хліборобської науки.

Інж. Павликовський на підставі статистичного матеріялу доказував вагу середньої посілости для нашого хліборобства вказуючи на розвиток інтензивности середніх господарств у інших народів. Подаючи напрямні, по яким повинна йти праця кооперативи, зясував її ролю і відношення до праці Т-ва „Сільський Господар" та кооперативних установ. Посол О. Луцький зупинився над питанням земельної реформи і потреби інтензивної та раціональної господарки на ерекціональних землях і над значінням практичної хліборобської праці землевласників і священиків.

По прочитанні й ухваленні статута вибрано Надзірну Раду, до якої ввійшли: п. Мирон Луцький з Янчина як голова, о. Іван Щербанюк як заступник голови і о. Стефан Онишкевич (Купновичі), п. Малицький Микола (Шляхтинці), інж. Остапяк Іван, дир. Терпиляк Андрій і п. Терлецький.

Новоибрана Надзірна Рада має за завдання перевести відповідну акцію в тому напрямі, щоби в кооперативі зорганізувати в короткому часі весь загал землевласників і священиків-хліборобів та середню посілість для проведення намічевої мети.

Канцелярія „Союзу Українських Хліборобів" міститься тепер у Львові при вул. Зіморовича ч. 20 і там можна засягати інформацій відносно впису в члени та праці кооперативи.

По широкому світі.

В Америці ввійшов у силу закон, що всіх чужинців, які нарушать „сухий режім" будуть висилати зі Спол. Держав.

Арештованого в Брюсселі Франка Гайне, що є фальшівником документу в „Утрехтше Дагблад" випустили на волю тому, що бельгійські закони не знають слідчого арешту.

Франц. уряд відмовив Троцькому офіціяльно права візду до Франції.

Аташе японської амбасади в Москві Конатсі зробив собі „гаракірі", пригноблений гострою особистою статтею проти нього в московській пресі.

Відгуки дня.

Лист до .*.

Ти пишеш: Сніг довкола,
Що й світа не видить,
А в хаті піч і книжка —
Єдина благодать.

Годинник машерує
(Яка далека путь!)
І хвилі монотонно
За хвилями пливуть.

На вікнах квіти дивні
Засіяв їх мороз:
Там папороть, там пальма
А там розкішний боз.

Ні почти, ні відвідин...
Хто нині шлях пробє!?
А свист вітрів на стриху,
То радіо твоє...

І кажеш: Поміж нами
Нема і десять миль,
Приїдь, приїдь, приїдь-же
Бодай на кілька хвиль!

Поїхав би я, мила
До тебе на село,
На жаль — на твоїм листі
Адреси не було...

Галактіон Чіпка.

Димісія мін. Чеховича.

Міністер скарбу Чехович подався до димісії. Димісію принято. Провізоричним керовником міністерства скарбу іменований віцеміністр Гродинський.

Димісія мін. Чеховича є в звязи з ухвалою сойму, яка віддає справу поставлення його перед державний трибунал — до бюджетової комісії, яка поставить відповідне внесення на пленумі сойму. Зачувати, що мін. Чехович бажає відповідати перед держ. трибуналом не як міністр. Б. мін. Чехович має посольський мандат із Лодзі.

Хто буде наслідником?

„Кур. Варш.“ вказує як будучих кандидатів на становище міністра скарбу: дир. Банку Господарства Краєвого ген. Горецького, дир. департаменту Стажинського, бувш. міністра Клярнера та віцемарш. сенату Гліваца.

Дальші зміни в уряді?

У звязи з димісією мін. Чеховича виринають ріжні комбінації на тему евент. змін в уряді. Кажуть, що уступлять міністри Квятковський, Станевич і Юркевич. Як евент. кандидатів на опорожнені становища називають сен. Гліваца на місце Квятковського і полк. Пристора на місце Юркевича. Поінформовані кола кажуть, що в кабінеті прем. Бартеля нема мови про якінебудь зміни.

—o—

Наради бюджетової комісії в справі мін. скарбу.

На засіданні соймової бюджетової комісії предсідник Бирка дав голос мін. Чеховичеві, який зазначив, що є в стані димісії, тому не може сповнити жадань комісії та предложити поодинокі ухвали ради мін., на основі яких переступлено бюджет. У заяві мін. Чехович сказав, що його обвинувачують у переступленні бюджету в 1927-28 р. без попередньої згоди законодатних установ. Стверджує, що вважав би свою працю як міністра влекшеною, колиб можливо йому було діставати попередню санкцію парляменту. Та не треба забувати, що він працював у вимкових обставинах, що в 1927-28 р. сойм був майже нечинний і міністр скарбу мав дорогу до сойму замкнену. Попередники його також переступали бюджети, хоч працювали в інших обставинах і мали все дорогу до сойму отворену. Посли були для них вирозумілі, хоч тоді бюдж. переступлення збільшували дефіцити. Чомуж хочуть тепер бути безоглядними, коли він замкнув 1927-8 рік надвишкою 214 міл., а за час свого урядування виказав 550 міл. бюдж. ощадностей без збільшування податків, а майно держави збільшив на 2 міліярди зол. Не розуміє, як можна під загрозою поставлення в стан обвинувачення вимагати від міністра скарбу, щоби допустився нельояльности в відношенні до уряду та вніс проект закона про додаткові кредити у власнім імени, поминаючи премієра, який це предложення зробив залежним від замкнення рахунків. Коли сойм ухвалою з 6. грудня 1928 р. приняв до відома заяву прем. Бартеля в цій справі, мін. Чехович мусів уважати евентуальний конфлікт виключеним і не міг як член уряду заняти в тій справі більш непримиримого становища, ніж заняв сойм. Мін. Чехович прискорив праці над рах. замкненням та зложив уже їх найвищій контрольній палаті.

Після зложення цієї заяви мін. Чехович вийшов із салі.

Опісля промовляв пос. Ліберман (ППС), який сказав, що заява мін. Чеховича зробила на послів враження та що кожний з людського становища мусить співчувати з міністром. Одначе це не звільняє послів від обовязку вглянути в справу річево та в інтересі державиї На запит найв. контр. палати мін. Чехович відповів був, що кожне переступлення бюджету зроблено на основі ухвали ради міністрів та що опрацьовує проект закона про додаткові кредити, щоби предложити його соймові. Чому міністр не зробив цього, що заповів? Оправдання, що шлях до сойму був для нього замкнений, не вистарчає. Бесідник ставить внесення, щоби мін. Чехович виявив комісії конкретні факти, обставини та перешкоди, які не позволили йому предложити соймові проекту закона про додаткові кредити на 1927-28 р., хоч уже рік минув від того часу. Міністр має предложити письмо найв. контр. палати, яким вона вперше зажадала предложення закона про додаткові кредити. На найближче засідання сойм. бюджетової комісії запрошується президента найв. контрольної палати Врублевського, як свідка, щоби переслухати його в справі сум, видаваних поза бюджетом. През. найв. контрольної палати має предложити комісії всі місячні звіти міністерства скарбу за згаданий бюджетовий час разом із відповідними ухвалами ради мін., на основі яких пороблено видатки.

Предс. пос. Бирка заявляється проти внесень референта та вважає їх зайвими. Пос. Косцялковський (ББ) прилучується до заяви предсідника та каже, що справа дозріла вже до оконечної полагоди. Реф. пос. Ліберман каже, що не йде йому тут про приловлювання міністрів, лише про вияснення справи в інтересі правди й держави. Ніхто не зрозуміє домагання пос. Косцялковського, щоби відразу приступити до ухвали, самособою до ухвали, яка признала би мін. Чеховича невинним. Досі є лише внесення обвинувачуючих і заява мін. Чеховича, а в тій справі повинен іще промовити хтось третій, хто обєктивно устійнив би факти. До цього найбільш покликаний президент найв. контр. палати.

На попол. засіданні промовляли посли Чапінський (ППС), Ратай (Пяст), Рибарський (Кл. Нар.), Полякевич (ББ), Довнарович (ББ), а як ген. бесідники Возніцький (Визв.) і Санойца (ББ). Наприкінці промови пос. Санойца сказав, що він певен, що держ. трибунал признає мін. Чеховича невинним, бо він лише в комісії має більшість проти себе. Тому дивується, що пос. Ліберман ступив на непевний грунт і веде небезпечну гру. Пос. Ліберман відповів, що розуміє повищі слова пос. Санойци, але погроз не боїться.

Приступили до голосування. Внесення пос. Довнаровича, щоби над внесенням „Визволеня“ перейти до денного порядку відкинули 18 гол. проти 9. Внесення пос. Лібермана здобуло 19 голосів проти 9. Найближче засідання у вівторок.

—o—

Відповідь ґен. Сікорського на лист ґен. Шептицького.

Ґен. Сікорський відповів приватним листом на лист ген. Шептицького, поміщений в „Роботніку“ в звязи із енунціяціями марш. Пілсудського в справі крадежі міністрами держ. гроша. Ґен. Сікорський каже, що як вояк у чинній службі не має права прилюдно виступати в згад. справі, але сподіється, що покликані держ. чинники зроблять усе для вияснення справи та потягнення винуватців до передбаченої відповідальности.

—o—

Склад комісії національних меншостей.

„Еко де Парі“ повідомляє, що в склад прононованої комісії для справ національних меншостей ввійдуть Чемберлен і Шіяльоя, а евент. і делеґат Канади.

Комітет трьох збереться на перше засідання дня 15. квітня в Льондоні.

—o—

Бандитський напад у Катовицях.

Дня 8. березня в Катовицях на вул. Міцкевича бандит напав на касієрку фірми „Роса“, Ґертруду Даніель, коли вона входила до ПКО. В уста втромив їй кулю снігу та кинув її на землю і вирвав теку, в якій було 3.481 зол. Злодій утік у напрямі ринку. Прохожі пустилися здоганяти злодія, але він відстрілювався і зник у темряві плянтацій.

—o—

Напоминають Троцького.

Берлінські часописи повідомляють із Москви, що Політбюро візвало Троцького понехати всяку пропаґанду проти теперішнього уряду СРСР. Є це в звязи зі статтями Троцького в англійській і французькій пресі

—o—

У Варшаві арештували 150 анархістів.

У Варшаві в льокалі при вул. Лешно 49 поліція арештувала 150 членів варшавської польської анархістичної федерації. У льокалі мав відбутися відчит про Крапоткіна.

—o—

Після нападу на листаря.

Слідство в справі нападу на листаря Кохановського ведуть далі, але подробиці слідства держуть у тайні. Польські часописи повідомляють, що назагал є переконання, що напад мав політ. підклад. Колиб так було то крім знаних трьох учасників нападу, треба би шукати ще більше спільників. Деякі польські часописи повідомляють, що є здогади, нібито спільничка нападу на листаря це Стефанія Ґіжицька, студентка університету, відома з св.-юрського процесу. Ґіжицька жила при пл. св. Юра ч. 12, а від хвилі нападу пропала десь у загадочний спосіб. Тіж часописи повідомляють, що листар Кохановський з роду українець і що цей факт доказував би, що напард виконано не на приказ УВО, лише задля звич. грабежі.

Похорон трамв. кондуктора Ґакліка відбудеться в неділю при участи поліції та почтовців. Пострілений поліцай Бобак є далі в шпиталі після переведеної операції. Йому виняли кулю з кости, але стан його здоровля небезпечний з причини дальших комплікацій.

Дивогляди.

У палі красномовства.

С. Каменецький у своїй останній промові в сенаті сказав дослівно: „Порівняйте те, що діється за кордоном і те, що діється в південно-східних воєвідствах нашої держави; це досить для кожного, хто хоче бачити дійсність. Органам польської влади завдячує українське населення свій теперішній розвиток...“

Кухарка „предсельсовета“.

Головою тугайлинського сільського совету в Евпаторійськім районі (Крим) вибрали кухарку Марію Бурхгард.

Біржа.

Гроші.

Американський долар 8·88·00—8·88·50, канадійський долар 8·82·00—8·82·50, чеська корона 0·26·40—0·26·70, австрійський шілінг 1·25·00 1·25·50, румунська лея 0·05·00—0·05·50, французький франк 0·34·50 0·34·80, швайцарський франк 1·71·33—1·71·50, фунт штерлінгів 43·30·00—43·60·00, радянський червінець 17·50—18·50.

Золото: 20 корон 36·40·00—36·70·00, 20 франків 33·75·00—34·40·00, 20 німецьких марок 41·70·00—42·00·00, 10 російських рублів 46·50·00—45·70·00.

Срібло: Австрійська корона 0·65·00—0·69·50, 5 австрійських корон 3·50·00 3·60·00, австрійський фльорен 1·75·00—1·80·00, російський рубель 2·95·00—3·05·00, копійки за рубель 1·45·00—1·50·00

Збіжа.

Пшениця двірська 45·00—46·00, пшениця селянська 43·00—44·00 жито галицьке 31·75—32·50, ячмінь галицький броварняний 34·50—35·50, ячмінь на живо 27·75—28·75, ячмінь пастівний 35·50—36·25, овес галицький 30·00—3[illegible]·00, кукурудза румунська 35·50—36·50, барабола промислова 4·75—5·00, фасоля біла 115·00—140·00, фасоля кольорова 50·00—55·00, фасоля краса 65·00—75·00, горох пів-Вікторія 51·00—55·50, горох пільний 38·00—40·00, бобик 33·50—34·50, мішанка паст. в зерні 00·00—00·00, вика 38·00—40·00, сіно солодке краєве прасоване 18·00—20·00, солома прасована 8·00—9·00, гречка 36·50—37·50, льон 74·00—75·00, лубінь синій 22·00—23·00, ріпак озимий 75·00—77·00, мука пшенична 40 прц. 73·00—74·00, мука пшенична 65 прц. 70·00—71·00, мука житна 65 прц. 56·00—50·00, грисік кукурудзяний 67·00—70·00, мука кукурудзяна 49·00—51·00, отруби житні 22·50—23·50 отруби пшеничні 25·00—25·50, крупи гречані 68·00—70·00, пшоно 80·00—82·00, крупи ячмінні 48·25—50·75, пелюшка 48·50—50·00, просо краєве 43·50—44·50, макухи льняні 47·00—48·00, конюшина краєва 150·00—170·00, мак синій 115·00—125·00, мак сивий 90·00—100·00. Мішки ютові виробу Страдом Варта 1·65—1·72, мішки уживані добрі 1·38—1·42.

НОВИНКИ

— Весняна підвишка. Не платень, а цін на муку та хліб. Львівський магістрат увів її від 8-го ц. м. Кільо пшеничної муки (60 проц.) коштуватиме на 3 сот. більше — 81 сот., а хліба з темної житньої муки на 2 сот. більше — 39 сот.

— Мідяне золото. Від тижня повторюються у Львові випадки, що вуличні ошуканці продають гостям з провінції мідяні перстені та ланцюшки як золоті і беруть за це по кілька долярів. А. Заяць з Жовківщини заплатив за ці фальсифікати 4 долярів, а Павло Бережний з Сяніччини аж... 38 долярів. Одного з мідяних мантіїв Бернарда Ванга арештували вчера при якійсь іншій спробі такої трансакції.

— Оглядини львівських готелів. Розпорядок міністра внутрішніх справ Складковського, що як лікар звертає увагу головно на гигієну, приневолив спеціяльну санітарну комісію у Львові перевірити чистоту готелів.

— Україніка. У місяцях січні—лютім ц. р. щоденник „Прагер Прессе" видрукував слідуючі замітки й статті з українського культурного життя: 5. І. — „Мазепа" Словацького по українськи; 10. І. — Образ Луки Кранаха в Київі; 12. І. — Огляд славістичних журналів з особливою увагою для україніки; 19. І. — „Первісне громадянство та його пережитки на Україні" й „Науковий Збірник УАН за 1928 рік"; 20. І. — Твори Я. Гашка українською мовою; 27. І. — Огляд українських журналів; 29. І. — Українські наукові видання; 5. II. — „Дніпрові пороги"; 6. II. — Новий культурний осередок (про публікації Одеської центр. наук. бібліотеки); 15. II. — „Марко Черемшина"; 17. II. — „Іконопись Галицької України 15—16 вв." (німецьке видання); 19. II. — „Провідники по східнославянських літературах" (з приводу енциклопедії „Десять років української літератури"); 21. II. „Памяти В. Б. Антоновича" („Україна", 1928, кн. 5). Окрім того повідомлення про ювилей проф. Щербини, про обрання проф. О. Колесси членом-кореспондентом Школи Славянських Студій у Льондоні й про нові українські книги з обсягу красного письменства.

— З водою плили і гроші. Від двох літ тягнеться у Варшаві слідство в справі зловживань в управі міських водопроводів. Як обвинувачені станути три урядовці цієї управи: Лятавец, Роніш і Адель. Магістрат зголосив свою претенсію на 250.000 зол. Більшість доказів у цьому процесі буде основана на книгах дирекції водопроводів.

— Американська карієра. Сенатор Чарльз Куртіс, що став заступником президента Спол. Держав почав свою карієру від джокея. Має він у собі кров індіянина.

— Не знає про своє щастя. Льос, що виграв у Варшаві 40.000 долярів дня 1-го травня 1928 р. досі жде, щоби його власник зголосився. Невідомий щасливця нічого про це не знає.

— Нащо придались морози. Преса з Копенгагену подає звістку про небуденне спортове досягнення двох молодців. Використавши факт, що море замерзало, вибрались вони ледом з Ляляндії на острів Фегмарн пішки і наколісницями. Цю дорогу 22 км. перейшли вони та переїхали в 13 годинах. Від 100 літ ніхто цього не робив у Данії.

— Осторога. Пишуть нам: У звязку з управильненням вивозу безріг і вепрового мяса (гл. В. З. Р. П. ч. 8. поз. 73 ех 1929 і „Монітор Польскі" ч. 50 з 1. березня 1929) повідомляємо всі Філії і Кружки „Сільського Господаря" і всі кооперативи, обєднані в Ревізійнім Союзі Українських Кооператив, що в справі вивозу безріг і вепрового мяса належить звертатися до **Центросоюзу, Союзу Кооперативних Союзів у Львові, Зіморовича 20, як до одиноко до заступства продуцентів легітимованої установи.** Остерігаємо перед видаванням комунебудь іншому повновластей. — Краєве Т-во госп. „Сільський Господар" у Львові. — Ревізійний Союз Українських Кооператив у Львові.

— Ріжні вістки. У Берліні прийшло до бійки безробітних з поліцією. — Виявилось, що провідником льондонських фашистів на імя Паркер була жінка, австралійська піддана, переодягнена за мущину від довгих літ. — В Осакі (Японія) вмирало минулого місяця від грипи щодня 50 осіб. — На Кубі чотирьох рибалок ловлючи рибу найшли в землі на березі скриню зі золотими еспанськими дублонами з датою: 1637 рік; скриня варта 50.000 дол. — Уперше від війни приїхав у Константинопіль німецький кружляк „Емден". — Бувш. німецький кронпрінц нездужає ґрипою. — Грецька палата призначила вдові короля Олександра місячну пенсію 30.000 драхм. — Археольогічна експедиція пенсильванського музею найшла в Палестині старинний жертвенник у честь бога Мекала зперед 3500 літ. — Розвелась відома кінова артистка Віоля Дана зі своїм мужем велитнем-ковбоєм; суд дав розвід з мотивом, що Лефт Флін непоправний пияка. — У Льондоні продали на ліцитації перстень, який, як каже леґенда, мала носити Жанна Д'Арк.

— Вільгельм II. борониться перед мамою. Вільгельм II. ужив усіх заходів, щоби перешкодити у Німеччині виданню спомин ів його мами, імператриці Фридерихи. У цих споминах, що вийшли спершу англійською мовою, мати не дуже добре висловлюється про сина. Бувшому кайзерові вдалось лише одно: видавець заступить дотеперішню англійську передмову сера Понсобі передмовою самого Вільгельма. У передмові Вільгельм буде старатися змягчити свою характеристику подану його мамою.

— Карієра президента. Кулідж, що закінчив своє урядування в „Білому Домі" дістав гарну пропозицію: стати редактором „Денвер Пост" з такою-же платнею, яку мав як президент. Відповіди досі він не дав.

— Карієра стрижія. Майже одночасно з цією звісткою передає американська преса іншу: „на пенсію" пішов найбагатший в Америці власник голярні міліонер Люіс Морген. Почав він свою працю як 10-літній хлопець чисткою черевиків на вулиці. Згодом вступив до голярні як хлопець до послуг. Зі ступіня на ступінь доходив він у цій професії до щораз більших успіхів і став власником голярні в одному з найбільших готелів, куди заїзджали міліонери. Між його клієнтами були майже всі президенти Спол. Держав за 25 літ.

— Памятник для Айфеля. 29-го квітня відкриють у Парижі у підніжа Айфлевої башти памятник її творцеві. Айфель мав 26 літ, коли як інжинір проводив будовою великого моста в Бордо через Гаронну. Він перший піддав ідею „висячих мостів", що поширились по всьому світі. На паризьку міжнародню виставку у 1899 р. він вибудував металеву башту, яку назвали восьмим чудом світа. Після виставки рішили її не нищити і вона залишилась досі як одна з найбільших паризьких атракцій. Айфель помер у 1923 р. у 90 році життя.

— Трагедія актора. Дня 16. лютого виступав славний німецький актор А. Моіссі у Ню Йорку в „Примарах" Ібсена. Він ждав за сценою на заавісу перед останньою дією, коли йому принесли телеграму. Він прочитав її, поклав у кишеню і вийшов на сцену. Критика і публика признавала, що ніколи він ще не грав ролі Освальда так щиро і з таким захопленням. Авдиторія просто була вся схвильована його грою. Аж після вистави товариші Моіссі довідались від нього, що в телеграмі була звістка про смерть його мами, яку він так кохав. Директор театру заявив йому на це,

що був би перервав виставу, якби був знав про це. На це Моіссі відповів: „Якби моя мама довідалась про це, то вона ніколи не вибачила би мені, що я не закінчив вистави".

Дописи.

РОГАТИН. *(Дрібні вісти.)* Вісім дрібних українських купців з Рогатина заложили між собою братську касу і зобовязалися складати до неї по 5 зол. тижнево. — В той спосіб мають собі дружно помагати при викупні векслів. Шапіше задумують збудувати дім українських купців, де в партері булиб склепи — а на поверсі мешкання для них. — Досі українських камениць в Рогатині є 5, в того 2 двоповерхові власністю товариств, а 3 одноповерхові власністю приватних людей. — В Рогатині дається відчувати брак української мануфактурної крамниці для сільських потреб. Жидівських мануфактурних крамниць більших і дрібних є кільканадцять і всім добре ведеться. — Недавно отворено в Рогатині крамницю української спілки: І. Чайковський і М. Дронь з товарами споживчими, скляними речами і кухонним начинням. — Фабрика шварцу Укр. Пов. Союзу Кооператив — заснована перед пів роком — виробляє дуже добрий і дешевий шварц. Треба сподіватися, що всі українці в Польщі будуть уживати шварцу лише з цеї одинокої укр. фабрики, бо інакше фабрика не зможе добре розвиватися. — Перед двома роками була вибори до ради міста Рогатина; вибрано третю частину українців. За ці два роки ухвалив магістрат на українські цілі аж 300 (триста) золотих, — які признано українській приват. народній школі. — Була чутка, що всі написи вулиць мають бути також в українській мові, — але та чутка досі не справдилася. Додаю, що в Рогатині є 40 проп. українців (селян), 39 проц. жидів, а 21 проц. поляків. — Магістрат міста Рогатина збудував міську електрівню і продає електрику по 1.20 зол. за 1 кільоватгодину так, що електричне освітлення виходить далеко дорожче як нафтове. — Українська каса в Рогатині звертає увагу, що львівські українські інституції не все присилають її рогатинські векслі до інкаса. — Т. С. Л. збудувало в Рогатині величаву каменицю, в якій тепер міститься польська гімназія. — Товариство польських ремісників „Ґвязда" докінчує поверховий дім, в якім буде саля для кіна. — На гімназійній площі в Рогатині є руїни якогось старого монастиря, які треба би якнайскорше розібрати. Вже кілька разів верталися місцеві громадяни до архіваря д-ра Чоловського у Львові, щоби позволив ці мури розібрати, а він вимагав плянів. Тимчасом пляни годі зробити, бо ніхто не хоче лізти до пивниці, де повно нечистоти і сміття.

✝ ПОСМЕРТНІ ЗГАДКИ.

о. Теофіль Бобикевич, крилошанин греко-катол. Митрополичої Капітули, Віцеофіціял Апел. Цив. Суду, синодальний іспитователь, член Епархіяльної Ради, Радник і Референт Митроп. Капітули, член численних українських громадських і гуманітарних установ, помер, заосмотрений Н. Тайнами, 8. березня ц. р. в 65 р. життя і 38 р. священства. Похорон в понеділок 11. березня ц. р. з забудовань св. Юра на Личаківський цвинтар. В. *Л.* П.!

ОГОЛОШЕННЯ

Театри.

Кооператива „Український Театр" під дир. Й. Стадника.

Субота 9-го, г. 7·30 веч. „Любов — книга золота", комедія на 3 дії Алексія Толстого, в перекладі М. Морської (премієра).

Неділя 10-го, г. 3·30 попол. „Невольник", образ з давніх часів зі співами і танцями на 5 дій М. Старицького.

Неділя 10-го, г. 7·30 веч. „Любка з Пушти", оперетка на 3 дії Кравса.

Великий Міський Театр:

Субота 9-го, г. 3. попол. „Марія Стюарт".

Субота 9-го, г. 7·30 веч. „Борис Годунов", опера.

Неділя 10-го. г. 4·00 попол. „Ніжки на ст і а".

Неділя 10-го, г. 7·30 веч. „Княжна доларів".

Понеділок 11-го, г. 5·00 попол. „Поворот Батька", для дітей.

Понеділок 11-го, г. 8·00 веч. „Одна одинока ніч", оперетка (50%, знижки).

Кіна.

„Аполльо": „Маска сміху".

„Лев": „Адютант" (Замах на царя) з Можухиним.

„Оаза": „Ґраф Данішев".

„Палас": „Гріхи розведеної жінки".

„Фатаморгана": „Жінка це гріх".

Програма радіо.

Понеділок 11-го.

Льондон (358). 20·45 Шотляндський концерт. 22·15. Камерна оркестра.

Париж (1744). 15·45. Симфонічна музика. 19.45. Пате.

Берлін (475,4). 20·00. Опера „Монна Ліза".

Мюнхен (536,7) 19·35. Симфонічний концерт.

Відень (519,9) 11·00. Квартет. 20·05 Орхестра мандолін.

Гамбург (391,6). 17·00. Хор. 19·55. Симфонічний концерт.

Москва (1450). 10·10. Російська музика. 19 ст.

Варшава (1355,7). 17·55. Легка музика.

Краків (955) 22·30, Каварняна музика.

Вівторок 12-го.

Льондон (355). 14·00 Музика з готелю „Сесіль". 20·45 Уельська народня орхестра. 21·40—1·00 Музика до танців.

Париж (1744). 15·45 Радіоконцерт. 18·45 Пате 20·30 „Біла дама" опера.

Берлін (475,4). 16·30—18·00 Концерт капелі.

Мюнхен (536,7) 17·30. Квартет. 21·31 Камерний концерт.

Відень (519,9). 16·00 Легкий концерт капелі.

Гамбург (391,6). 18·15 Музика до танці. 18·20 Каварняна музика.

Ляйпціґ (361,9). 168·30 Камерний концерт. 20·00 Пісні Шуберта.

Москва (1450). 16·00 Російська музика.

Харків (1680). 10·00 Робітничий концерт. 18·30 Військовий концерт.

Київ 18·30 Опера.

Варшава (1355,7). 17·55 Концерт орхестри. 18·35 Веселі вірші.

ОПОВІСТКИ

За оголошення редакція не відповідає

Заходом Союза Українок відбудеться дня 9. березня ц. р. на Бесіді відчит Вп. Насторовоі Бичинської п. з. „Побутове життя Українських Емігрантів в Америці". Початок о год. 7. вечером. По відчиті о год. 8-ій „Чайний Вечір", в програму котрого входять: 1) музика (джесбенд), 2) зорові продукції, 3) артистичні сольові танці, 4) почта coriandoli. 1577 2—2

Новий Український Театр дир. Т. Карабіневича

Нове Село
9/III Вій.
10/III Про що Тирса шелестіла.

Підволочиська 11/III Маруся Богуслав.
12/III Вій.

Театр обїхавши цілу Волинь, повернувся до Галичини і завітає до більших міст з репертуаром „Базар" і „Сорочинський ярмарок". — Склад Театру 35 осіб при власних декораціях і оркестрою. — Режісером Театру далі В. Левитський, арт. Т-ру Садовського і Ужгородського Т-ру. 1582 2—?

До христіянських серцець звертається з просьбою о поміч бідна селянська родина. Мати, що заробляла на хліб для цілої родини, померла в січні ц. р., лишився батько без право руки, який не може нічого заробити і троє маленьких босих і голодних сиріт які просять всіх, в яких є добре серце і які є в щасливішим положенню — о поміч. Всевишній Бог цего не забуде і сторицею нагородить. — Датки проситься присилати на адресу: о. Володимир Свистун, парох, Церківна, п. Болехів. 3-3

Комітет Допомоги Вдовам і Сиротам по Священиках у Львові улаштовує дня 12. березня ц. р. о год. 7. вечером в салі руського касина в Народнім Домі (вул. Рутовського ч. 22. I. поверх) Концерт при ласкавій участи оперової співачки Вп. П. Ів. Шмериковської Приймової, оперового співака Вп. П. Д-р В. Юстиці-Тиська і мішаного хору Вп. гаджика Р. Купчинського. Фортепяновий дострій обняли: Вп. П. проф. Марія Віхавська і Вп. П. Дарія Гординська. — По концерті Чайний Вечір з конкурсом краси і ріжними несподіванками. Добірний буфет у власнім заряді. Білети можна набути дня 9. і 11. березня по полудни в Книгарні Наук. Тов. ім. Шевченка (Ринок ч. 10), а в день концерту при вході. — Перед концертом Загальні Збори комітету в тій самій салі о год. 11. рано з порядком вже в „Ділі" поданім а о 9-ій год. рано Служба Божа в Преображенській Церкві. 1580 —3

Загальні Збори Краєвого Пасічничого Обєднання „Рій" у Львові, відбудуться дня 22. березня ц. р. о год. 3. пополудні в Народньому Домі в салі „Українська Бесіда" вул. Рутовського ч. 22. — Просимо П. Т. Членів на збори прибути численно. — **Управа.** 1586 1-1

Маруся з Грабовичів і Іван В. Голубовичі повідомляють про своє вінчання яке відбулося дня 22. січня 1929 року в Успенській Церкві у Львові. 1591 1-1

Надзвичайні датки на потреби „Рідної Школи" зложили в золотих ВП.: радник Бурачинський, Хойниче 10 з громади Тчев; інспектор Х. 5, Д-р Зенон Русин 25, Місько Русин 15, Міна Штернберг 10, Д-р Липчук 5, Петро Гаїнчук 20, Товариство „Українських Жінок", Станиславів 50, зібраних від громадянства з нагоди прощання Панства Кисілевських, Родина у Львові, місто вінця на на могилу бл. п. Йосифи з Шухевичів Рожанковської 50 зол. — ВП. Жертводавцям складає щиру подяку Головна Управа. 1592 1—1

З „Просвіти". Всі установи й особи які отримали запрошення до виготовлення рефератів для Освітнього Конгресу, проситься негайно подати докладний наголовок реферату. Закордонні часописи просимо це взвання передрукувати. Ювилейний Комітет при Т-ві „Просвіта" у Львові.

В справі Українського Городу". Пригадуємо, що в неділю 10. III. від год. 10·30 рано буде в домівці „Сокола Батька" нарада в справі закупна землі під „Український Город". Всі, що цікавляться цею справою, повинні обовязково явитися, бо справа дуже важна й пекуча.

ДРІБНІ ОГОЛОШЕНЯ

За оголошення редакція не відповідає

ПАННОЧКА літ 24, гарна, богата пізнає урядника на добрій урядовій посаді до літ 30. — Зголошення до Адміністрації „Діла" для „Ольги". 1591 1-1

КОНЦИПІЄНТ адвокат. з 2 і пів річною практикою пошукує посади від дня 1. IV. 1929 р. — Малиник, Винники. 1516 1 2

Присилайте передплату!

ВСІЛЯКІ годинникарсько-юбілерські роботи виконує найстаранніше Домбровскі-Розважевскі Львів Готель Жоржа) вул. Академічна ч. 2. 1366 а) 10—?

ПЕНСІОНАТ п. Лукашевської в Косові повідомляє, що приймає гостей на весняний сезон з днем 1. березня ц. р. 1454 8—8

ПАРОХІЯЛЬНИЙ Уряд в Дулібах, почта Стрілиська нові пошукує господині до заряду хати і малого господарства. Нагорода після умови. Першенство мають вдови по священиках 1587

ГОДИННИК ВАШ буде найлучше направлений у найбільшій годинникарській робітні **Івана Зельтенрайха** Львів вул. Марійська ч. 5. — З провінції просимо репарації присилати почтою — Старомодні дамські годинники переробляємо на ручні 1 б 46-?

МОНЮШКО, вул. Зіморовича ч. 10. Тел. 35—53. Фортепяни Піяніна в ріжних цінах на догідні сплати, виключне заступництво світової слави фабрики **Schweighofera**. 1598 1—3

ПЕТРО ... уродж. 190? р. в Лішні, пов. Перемишляни уневажнює згублену військову книжечку, видану через ПКУ, Золочів. 1596 1—1

ОГОЛОШЕННЯ

За оголошення редакція не відповідає

ЗАГАЛЬНІ ЗБОРИ

Союзу українських брутовців і власників нафтових теренів „Підойма" в Дрогобичі,

відбудуться дня 18. березня ц. р. о год. 11. в полудни в салі Народнього Дому в Дрогобичі з таким денним порядком:

I. Відчитання протоколу з попередних Загальних Зборів.
II. Звіт дирекції і контрольної комісії за рік діловий 1928 і уділення абсолюторії.
III. Вибір 4 членів Надзірної Ради.
IV. Право дьокати надвижки доходів Союзу.
V. Внески і запити.

На випадок браку комплєту передбаченого статутом, Загальні Збори відбудуться того самого дня, в тім самім льокалі о годину пізнійше, то є о год. 12. в полудни без огляду на кількість учасників, з тим самим порядком денним.

1588 1—1 Надзірна Рада.

Звичайні Загальні Збори Львівської Філії Товариства Охорони Воєнних Могил відбудуться в четвер дня 15. березня ц. р. о год. 5 (17) попол. в домівці Т-ва „Сила" при вул. Краківській ч. 17. I. поверх з таким порядком денним: 1. Відчитання протоколу з попередніх Зборів. 2. Звіт Управи з діяльности Філії. 3. Звіт Провірної Комісії. 4. Уділення абсолюторії уступаючому Видїлови. 5. Вибір голови, Видїлу і Провірної Комісії. 6. Вибір відпоручників на Загальні Збори Краєвого Товариства Охорони Воєнних Могил в дни 31. III. 1929. 7. Внески і запити. — За Видїл: **о. Антін Каштанюк**, голова. **Богдан Скрентович**, секретар. 1593 1—1

Подяка.

По невіджалованій тяжкій втраті Найдорожшої Мами Бабці і Прабабці бл. п. Йосифи з Шухевичів Рожанковської відчуваємо потребу серця зложити отсею дорогою щиру подяку усім тим, що з обовязку свойого звання, та з щирожичливого серця несли поміч та розраду у тяжких послідних хвилях Дорогої Покійниці, та по смерти звеличили її память участю у похоронах. Тому дякуємо щиро Вп. О. Директорови Хмельовському за духовну розраду і благословення на вічну путь; — ВПП. ОО. Шамбелянови Д-ру Юрикови за провід у похоронах та теплі слова прощання, Впп. ОО. Сов. Підсонському, Малому, Хмельовському, Мазікевичові, Богонюкови і о. Побігущі та його хорови за участь у похоронах. З окрема складаємо щиру подяку Вп. Д-р. Залужному за довголітну сталу опіку лікарську. — а за привязу розраду старости, та відвідини Вп. Паням Варисодовій, Гаврилюковій, Геслевій, Бойковій, Маркевичевій, Олесницькій Скобельській, Струсевичевій, Хмельовській, — та усім жичливим незнакомим, що доинули грудку на Дорогу нам свіжу могилу передаємо щире Спасибіг! — *Марія і Йосиф Каринович, Ольга і о. Володимир Чайковські, Ірена і Теодор Рожанковські, Евгенія і Д-р Володимир Вергановські — діти — і Д-р ... Іванкевичі Д-р Богдан Каринович, Анна і о. Михайло Чайковські, Стефанія і о. Йосиф Чайковські, Маруся Мелянія, Ярослав, Одарка, — Йосифа, Володимир, Ярослав і Стефан Рожанковські, Марія, Анна, Олена, Ярослав, Одарка, Софія і Іванна Вергановські внуки — Туся Іванкевичівна, Володимир, Наталя і Марія Чайковські правнуки.* 1595

За редакцію відповідає Василь Мудрий. Видає Видавнича Спілка „Діло". В друкарні Видавничої Спілки „Діло", Львів, Ринок ч. 10